

PERUSOPETUKSEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA 2018 KEMI

(Hyväksytty koulutuslautakunnassa 25.10.2018 §88)

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta¹.

Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa². Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta³. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁴.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä⁵. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omassa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Perusopetukseen valmistavan koulutuksen lähtökohdat Kemissä

Kemissä perusopetuksen valmistavaa koulutusta järjestetään perusopetuksen yhteydessä ryhmämuotoisena opetuksena kahdella koululla. Ryhmät muodostetaan vuosittain oppilaiden määrän ja iän perusteella.

Kemissä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta käytetään lyhennettä Valo. Valmistavan opetuksen opetuskielenä on suomi. Oppilas on valmistavassa opetuksessa ikänsä mukaisesti 900-1000 tuntia, minkä jälkeen hänet siirretään perusopetukseen, mikäli hän ylittää perusopetuksen vaatimalle taitotasolle suomen kielessä ja oppimisvalmiuksissa. Oppilas voi siirtyä perusopetuksen ryhmään aikaisemminkin. Valmistavan opetuksen oppilaan viikoittainen tuntimäärä noudattaa vastaavan perusopetusryhmän oppilaan tuntimäärää.

Kemissä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi toisena kielenä -opinnoissa. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus – oppimäärän opetussuunnitelman perusteita.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- ja perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomenkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnilla edistetään kotoutumista, suomen kielen kehittymistä ja oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppivelvollisuusikäinen oppilas siirtyy perusopetuksen oppilaaksi. Oppivelvollisuuden

¹ Perusopetuslaki (628/1998)

² Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

³ Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

⁴ Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

⁵ Perusopetusasetus (852/1998) 2 § (893/2010)

loppuvaiheessa olevan oppilaan koulupolku suunnitellaan joustavasti oppilaan ikä- ja taitotason mukaan. Tavoitteena on, että oppilas saa perusopetuksen päättötodistuksen joko peruskoulusta tai aikuisten perusasteelta.

2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma⁶. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014⁷.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain⁸ mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain⁹ mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Kemin kouluilla on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat.

3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvaiheeltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää suupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa,

⁶ Perusopetuslaki (628/1998)

⁷ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

⁸ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, muutettu 1329/2014) 5 a §

⁹ Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvien tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

Yleiset tavoitteet ja yhteistyö perusopetuksen kanssa Kemissä

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää oppilaan suomen kielen taitoa ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa muita valmiuksia, joita hän tarvitsee perusopetukseen siirtymiseen. Tavoitteena on myös tukea oppilaan tasapainoista kehitystä ja kotoutumista paikalliseen yhteisöön. Valmistavassa opetuksessa on tärkeää huomioida oppilaan oma tausta, jotta tasapainoisen kehittymisen tukeminen ja paikalliseen yhteisöön kotouttaminen onnistuvat.

Valmistavan opetuksen oppilaita integroidaan perusopetuksen taito- ja taideaineiden opetusryhmiin sekä soveltuvien osin myös vieraiden kielten, matemaattisten aineiden ja luonnontieteiden opetukseen. Perusopetuksen integroinnit sovitaan oppilaskohtaisesti ja kirjataan oppilaan opinto-ohjelmaan. Integroinnit suunnitellaan ja tilannetta seurataan yhteistyössä valmistavan opetuksen ja perusopetuksen opetushenkilöstön kanssa. Integroinnin suunnittelevat rehtori ja opettajat yhdessä.

Jokaisella koululla Kemissä on monikulttuurisuusopettaja ja heidän työtään koordinoi monikulttuurisuuskoordinaattori.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvien osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvien osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt Kemissä

Valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa. Tavoitteena on, että oppilas saavuttaa suomen kielessä ja kirjallisuudessa tarvittavat valmiudet voidakseen siirtyä perusopetukseen. Valmistavassa opetuksessa noudatetaan suomi toisena kielenä -kielen opetussuunnitelmaa soveltuvien osin. Oppilaan opinto-ohjelman suunnittelussa huomioidaan hänen yksilölliset taitonsa. Oppilaan suomen kielen ja kirjallisuuden taitoa arvioitaessa hyödynnetään Opetushallituksen kehittyvän alkeiskielitaidon tukiaineistoa. Oppilaan suomen kielen ja kirjallisuuden taidot arvioi oma Valo-opettaja.

Kemissä järjestetään oppilaan omakielistä opetusta mahdollisuuksien mukaan, jos kielen opetusta tarvitsevia oppilaita on tarpeeksi.

Valmistavan opetuksen oppilaita voidaan integroida perusopetuksen vieraiden kielten opetukseen yksilöllisesti oppilaan taitojen mukaan. Oppilaan vieraan kielen taidon arvioi Valo-opettaja yhdessä vieraan kielen opettajan kanssa.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisällöt suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittaminen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet¹⁰.

Omalla äidinkiellellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt Kemissä

Muiden aineiden opetuksessa on pohjana kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma soveltuvin osin.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaito omalla kielellä selvitetään, samoin matemaattiset taidot ja muiden kielten taidot.

4 Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenen hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014¹¹.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttäen kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintätekniisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttävät kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Toimintakulttuuri Kemissä

¹⁰ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luvut 13, 14 ja 15

¹¹ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

Valmistavan opetuksen toimintakulttuurin avulla edistetään oppilaiden oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Tässä työssä huomioidaan paikalliset tarpeet ja mahdollisuudet, tehdään yhteistyötä huoltajien ja eri yhteistyökumppanien kanssa sekä tarjotaan oppilaille mahdollisuus olla mukana yhteisön kehittämisessä. Valmistavan opetuksen oppilaille luodaan koulun sääntöjen ja menettelytapojen kautta turvallinen arki koulunkäyntiin ja oppimiseen.

Valmistavan opetuksen oppilaat käyvät koulua pääsääntöisesti siinä oppimisympäristössä, missä järjestetään perusopetusta. Valmistavaa opetusta saavat toimivat omana Valo-luokkana, joka on kiinteässä vuorovaikutuksessa koko kouluyhteisön kanssa. Valo-luokkien muodostamisen määrittelee oppilasmäärä. Opetushallitus suosittelee valmistavan opetuksen ryhmäkooksi 8-10 oppilasta. Valmistavan opetuksen ryhmässä opiskelee oppilaita eri luokka-asteilta yhdysluokkana. Oppilaat ovat eri-ikäisiä ja heidän oppimishistoriansa vaihtelee.

Oman opinto-ohjelmansa mukaista suomen kielen ja soveltuvien osin muiden aineiden opetusta valmistavan luokan oppilaat saavat oman opettajansa johdolla. Valmistavan opetuksen oppilaita integroidaan tieto- ja taitotason mukaan perusopetuksen muihin ryhmiin. Opetuksen tulee kaikissa tilanteissa olla kielitietoista.

Toimimalla samoissa tiloissa perusopetuksen kanssa valmistavan opetuksen oppilaat kohtaavat normaaleja kouluarjen tilanteista suomalaisten oppilaiden kanssa. Valmistavan opetuksen oppilaat ovat yhdessä välitunneilla ja ruokailuissa sekä koulun juhlissa ja muissa tilaisuuksissa koulun muiden oppilaiden kanssa. He osallistuvat koulun toimintaan tasavertaisina oppijoina ja toimijoina koulun muiden oppilaiden kanssa. Heitä koskevat samat säännöt ja oikeudet kuin koulun kaikkia muitakin oppilaita. Oppilaiden yksilöllisyyttä kunnioitetaan, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään. Kaikille valmistavan opetuksen oppilaille turvataan mahdollisuus osallistua koulun moninaiseen toimintaan, mutta yksilölliset tarpeet huomioidaan mahdollisuuksien mukaan.

Koulu edistää eri sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita heidän oman identiteetin rakentumisessa. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Valmistavassa opetuksessa oppimisympäristöstä tehdään mahdollisimman monipuolinen. Oppimisympäristönä käytetään mahdollisimman paljon ympäröivää yhteisöä. Tämä tapahtuu muun muassa vieraillemalla eri kohteissa kaupungilla. Koulu oppivana yhteisönä hyödyntää mahdollisuuksien mukaan valmistavan opetuksen oppilaiden oman kulttuurin tuntemusta ja laajentaa näin kaikkien koulun oppilaiden ja henkilökunnan kulttuurituntemusta esimerkiksi erilaisten teemapäivien muodossa. Tällä tavalla koulun arkeen saadaan kulttuurillista monimuotoisuutta.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

5 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen Kemissä

Jokaiselle valmistavan opetuksen oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma Wilmassa olevalle pohjalle. Sen laatimisesta vastaa valmistavan luokan opettaja. Opinto-ohjelman laatimisessa opettaja tekee yhteistyötä oppilaan, hänen huoltajansa, perusopetuksen opettajien ja muiden tahojen kanssa oppilaan tilanteen ja tarpeen mukaan. Opinto-ohjelmaan kirjataan valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt asiat oppilaan taitotason mukaan. Opinto-ohjelmaa ja siinä kuvattuja tavoitteita tarkistetaan säännöllisin väliajoin opintojen aikana.

6 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Kemissä

Perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaille annetaan sama oppimisen ja koulunkäynnin tuki, kuin muillekin perusopetuksen oppilaille. Kieli- tai kulttuuritausta voi vaikeuttaa esimerkiksi oppimisen tuen tarpeen syiden kartoitusta, mutta se ei saa estää tarvittavan tuen antamista. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen suunnitteluun valmistavan luokan opettaja pyytää avukseen monialaisen ryhmän. Apua saa myös OPH:n Oppimisen tuen neuvontapalvelusta.

Oppilaalla on myös kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa tekemisistään ja olemisestaan. Säännöllinen koulunkäynti, reilu ja arvostava suhtautuminen kouluyhteisön muihin jäseniin, sääntöjen noudattaminen ja työrauhan kunnioittaminen, sekä sovituista tehtävistä huolehtiminen ovat oppimisen ja koulunkäynnin perusta.

Nivelvaiheissa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuen jatkumiseen ja tiedonsiirtoon, hyvässä yhteistyössä kodin kanssa.

6.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineen syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Opetuksen eriyttäminen Kemissä

Opetuksen lähtökohtana on, että jokaisella oppilaalla ja opetusryhmällä on omat vahvuutensa sekä oppimis- ja kehitystarpeensa.

Valmistavan opetuksen opetusjärjestelyn perustana on suunniteltu lukujärjestys ja luokan selkeä toimintaympäristö ja toiminnan strukturointi. Oppimisen tulee olla esteetöntä ja oppimisvaikeuksiin ja varhaiseen tukeen tulee tarttua heti. Valmistavan luokan opetus pyritään järjestämään niin, että oppilaiden väliset suuret erot kielitaidossa, oppimis- ja opiskeluvalmiuksissa, kiinnostuksen kohteissa, motivaatiossa ja oppimistarpeissa huomioidaan.

Oppilaiden oppimistarpeet huomioidaan opetuksessa. Keskeisellä sijalla eriyttämisen toteuttamisessa on valmistavan luokan opettaja. Eriyttäminen toteutetaan erilaisten oppimateriaalien, erilaisten työskentelytapojen ja muiden opetukseen liittyvien keinojen avulla. Yksi eriyttämisen tapa on integrointi yleisopetukseen niissä oppiaineissa, joissa opiskelu siellä onnistuu. Tavoitteena on, että oppilas saa omaa ikä- ja taitotasoa vastaavan tuntimäärän eri oppiaineiden opetusta.

6.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Kodin ja koulun yhteistyö Kemissä

Ennen valmistavan opetuksen alkamista opettaja tapaa oppilaan ja hänen huoltajansa. Tarvittaessa apuna tapaamisessa käytetään tulkkia, joko niin, että tulkki on paikalla tai puhelinyhteyden päässä. Tapaamisessa täytetään oppilasilmoituslomake, johon kirjataan oppilaan ja huoltajien henkilötiedot ja yhteistiedot sekä oppilaan henkilö- ja koulunkäyntihistoria. Selvitettävä on muun muassa se, milloin oppilas on muuttanut Suomeen, mikä on hänen äidinkieliensä ja muut kotona käytettävät kielet, uskonto, harrastukset, terveystiedot ja oppilaan aiempi koulunkäynti. Tapaamisen yhteydessä valmistavan opetuksen opettaja kertoo oppilaalle ja hänen huoltajalleen muun muassa koulunkäyntiin liittyvistä toiminnoista, opetuksesta, läksyistä, integroinnista, suomalaisesta koulujärjestelmästä, arvioinnista ja oppilaan omasta opinto-ohjelmasta.

Kodin ja koulun välisen yhteistyön avulla edistetään valmistavan luokan oppilaan koulunkäyntiä ja sopeutumista suomalaiseen koulujärjestelmään ja ympäröivään yhteisöön. Korostetaan kodin merkitystä lapsen ja nuoren kasvun ja koulunkäynnin tukemisessa. Kodin ja koulun välisen yhteistyön periaatteet on kirjattu valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan. Tärkeää on kuunteleminen ja keskustelu, kohtaaminen.

6.3 Oppilashuolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilashuollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014). Perusopetukseen valmistavan opetuksen koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma voidaan sisällyttää perusopetusta koskevaan koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan. Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelmaan tulee sisältyä myös suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan oppilashuoltoon. Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä.

Oppilashuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen oppilashuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilashuoltoa. Yhteisöllinen oppilashuolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Kouluyhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksyttyä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Oppilashuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräjassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta.

Oppilashuolto Kemissä

Kemin kaupungin perusopetusta tarjoavissa kouluissa ja esiopetusta tarjoavissa yksiköissä on oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Sitä noudatetaan myös perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden osalta.

6.4 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Oppilaanohjaus Kemissä

Valmistavan opetuksen oppilaat käyvät yleensä ensimmäisen kouluvuotensa valmistavan opetuksen luokassa, valmistavan luokan opettajalla on suuri tehtävä oppilaiden kotouttamisen ja sopeutumisen näkökulmasta. Käytännössä oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta.

Ensimmäisenä tehtävänä on auttaa oppilasta tutustumaan uuteen maahan ja kulttuuriin. Erityisen tärkeää on saada oppilas heti ensimmäisestä päivästä alkaen tuntemaan itsensä tervetulleeksi ja toivotuksi maahamme. Tämän ilmapiirin saavuttaminen on perusedellytys jatkoon onnistumisen kannalta.

Oppilaiden luottamuksen saaminen on pitkä prosessi, mutta sille luodaan pohja heti ensimmäisestä kohtaamisesta lähtien. Valmistavan luokan opettajan on tärkeä pyrkiä luomaan turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri oppilaiden keskuuteen, niin että usein aikaisemmin koetut huonot kokemukset viranomaisia kohtaan olisi mahdollista korjata ja luottamuksellisuus jossakin vaiheessa saavuttaa uudelleen.

Valmistavan luokan opettaja on myös avainasemassa oppilaan kulttuuritietämyksen ja Suomen koulutusjärjestelmän omaksumiselle. Kotoutumisen alkuvaiheessa on tärkeää, että opettaja päivittäin ja päivittäisten toimintojen ja eteen tulevien asioiden kohdalla opastaa oppilasta kulttuurin tuntemuksessa ja päivittäisten asioiden hoitamisen opettamisessa. Tämä tarkoittaa käytännön toiminnassa esimerkiksi seuraavia toimia: Koulun erilaisiin palveluihin ja työntekijöihin tutustuttaminen, kaupassa asiointia, pankissa asiointia, postissa asiointia, kelan palveluihin tutustumista.

Valmistavassa oppilaanohjauksessa opeteltavat opiskelutaidot ovat esimerkiksi: Sanakirjan käyttö, aakkoset, ääntäminen, tekstien ymmärtäminen, kuunteluharjoitukset, saneluharjoitukset, lukeminen, kirjoittaminen, keskustelu, kertominen, ryhmätyötaidot. Valmistavassa oppilaanohjauksessa tutustutaan myös suomalaiseen koulujärjestelmään ja peruskoulun jälkeisiin jatko-opintoihin ja työelämään. Muita tärkeitä oppilaanohjauksen asioita ovat: Oppilaiden tutustuttaminen toisiinsa, koulun henkilökuntaan ja suomalaiseen koulunkäyntiin. Aikatauluista kiinni pitäminen, eri oppiaineet, palvelut. Kotouttamisen tukeminen. Yhteistyön kehittäminen eri viranomaisiin. Suomalaisen koulutusjärjestelmän hahmottaminen. Kielitaidon merkityksen selkiyttäminen. Opiskelutaitojen kartuttaminen. Jatko-opintojen esille nostaminen, mahdollisuudet ja edellytykset sinne pääsemiseen. Kielitason mittaukset.

Oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa maahan muuttaneen oppilaan osalta ohjauksen tulee olla tehostettua. On myös huolehdittava siitä, että sekä oppilas että huoltaja saavat tietoa perusopetuksen valmistavan opetuksen jälkeisistä jatko-opintomahdollisuuksista.

6.5 Suunnitelma kasvatustilanteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustilanteita ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatustilanteissa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.¹²

Kasvatustilanteita on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatustilanteita käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikaan erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.¹³

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustilanteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista¹⁴. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustilanteiden ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjat ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen

¹² Perusopetuslaki (628/1998) 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

¹³ Perusopetuslaki (628/1998) 36 § (477/2003) ja 36 a–36 i § (1267/2013)

¹⁴ Perusopetuslaki (628/1998) 29 § (1267/2013)

toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun.¹⁵Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista Kemissä

Valmistavan opetuksen oppilaita koskevat samat säännöt ja kurinpidolliset toimet kuin muitakin Kemien perusopetuksen oppilaita.

Koulun säännöt käydään oppilaiden kanssa läpi yhdessä ja annetaan kotiin tutustumista varten.

7 Oppilaan arviointi

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Oppilaan arviointi Kemissä

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilasarvioinnista vastaa valmistavan opetuksen opettaja yhteistyössä muiden opettajien kanssa. Se osa oppilaan arvioinnista, mikä on perusteltua kirjata, kirjataan oppilaan opinto-ohjelman yhteyteen. Tärkein osa arvioinnista on monipuolinen formatiivinen, jatkuva arviointi, jossa oppilas on aktiivisesti oman työnsä ja toimintansa arvioijana.

Arvioinnista saatu palaute ja tieto käytetään oppilaan oppimisen suunnitteluun ja edistämiseen. Rohkaiseva ja kannustava, oikeudenmukainen arviointi auttaa oppilasta rakentamaan omaa kuvaansa oppijana ja ihmisenä. Oppilas oppii näin myös itse antamaan rakentavaa palautetta itselleen ja muille.

8 Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Todistukset Kemissä

Oppilas saa opiskelun päätteeksi osallistumistodistuksen, jossa sanallisesti arvioidaan hänen osaamistaan opetetussa aineissa. Todistus on mahdollisimman yksinkertainen, jotta oppilas ymmärtää

¹⁵ Perusopetuslaki (628/1998) 47 a § (1267/2013)

sen sisällön. Todistuksen sisältö kerrotaan huoltajille lukuvuoden aikana pidettävässä vanhempainillassa. . Oppilaan saavuttama kielitaitotaso arvioidaan Kehittyvän kielitaidon -asteikolla ja merkitään Wilmassa olevaan lomakkeeseen (S2-kielen opetuksen seuranta ja arviointi). Tämän tekee valmistavan luokan opettaja.

9 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa¹⁶ tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksi lukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.¹⁷

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja¹⁸. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain¹⁹. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

¹⁶ 16 Perusopetuslaki (628/1998) 38 §

¹⁷ Perusopetuslaki (628/1998) 18 §

¹⁸ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

¹⁹ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §